

*Кобиляцька Г. С.,
викладач кафедри германської філології
Факультету романо-германської філології
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка,
Україна*

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА – УМОВА ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (2014 р.) визнано, що Україна як європейська країна поділяє спільну історію й спільні цінності з державами-членами ЄС. У Главі 23 «Освіта, навчання та молодь» у Статті 430 проголошено, що Сторони сприяють розвитку співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики з метою покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу та посилення знань щодо відповідних культур. А у Статті 431 відзначено, що Сторони зобов'язуються активізувати співробітництво в галузі вищої освіти, зокрема, з метою реформування та модернізації систем вищої освіти; сприяння зближенню у сфері вищої освіти, яке відбувається в рамках Болонського процесу; підвищення якості та важливості вищої освіти; поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами; розширення можливостей вищих навчальних закладів; активізації мобільності студентів та викладачів тощо [3, с. 127].

Мета доповіді – розробка та виконання вимог та рекомендацій України у галузі вищої освіти з метою покращення її якості, гармонізації та приведення всіх процесів у галузі вищої освіти у відповідності до вимог ЄС.

Об'єкт дослідження – система вищої освіти в Україні.

Предмет дослідження – процеси та тенденції, пов'язані з вищою освітою.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати наступні **завдання**: проаналізувати рекомендації та вимоги ЄС у галузі вищої освіти; проаналізувати стан вищої освіти України на сучасному етапі та виявити існуючі проблеми; розробити рекомендації щодо приведення стану вищої освіти до вимог ЄС; проаналізувати стан виконання розроблених рекомендацій.

Якість вищої освіти є пріоритетом політики ЄС, який закріплено на законодавчому і стратегічному рівнях. Зокрема, наголошується, що заклади вищої освіти є ключовими партнерами з імплементації стратегії ЄС щодо подальшого зростання.

У 2017 р. Європейська Комісія опублікувала «Оновлену програму ЄС щодо вищої освіти», яка зосереджена на **чотирьох пріоритетних областях**:

- синхронізація навичок, які формує система вищої освіти, з потребами ринку праці;
- перетворення вищої освіти на більш доступну, більш всеохоплюючу, підвищення її соціального внеску;
- підвищення інноваційної спроможності вищої освіти;
- підвищення ефективності та результативності вищої освіти [3, с. 128].

Якісна освіта є складовою європеїзації освіти, що є відповіддю ЄС на виклики глобалізації в усіх її проявах, передусім, – **глобалізацію економіки**.

Деякі вчені пріоритизують діяльність ЄС у цьому контексті, називаючи інструментами програми ERASMUS, SOCRATES та ін., гранти на реалізацію транснаціональних програм, Європейську кредитну трансферно-накопичувальну систему (ECTS).

Викликом в контексті функціонування в кордонах ЄС більше двох десятків держав-членів з національними системами освіти стала **гармонізація** підходів до розуміння концепту якості, як і винайдення спільних інструментів для її забезпечення. Для вирішення цієї проблеми були розроблені Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, прийняті у 2005 р. міністрами, які відповідають за

вищу освіту, на пропозицію, підготовлену Європейською асоціацією забезпечення якості вищої освіти спільно з Європейським союзом студентів, Європейською асоціацією закладів вищої освіти та Європейською асоціацією університетів [3, с. 129].

У документі якість трактується як результат взаємодії між викладачами, студентами та навчальним середовищем закладу. Забезпечення якості повинно гарантувати навчальне середовище, в якому зміст програм, навчальні можливості та ресурсне забезпечення відповідають цій меті. Стандарти щодо забезпечення якості поділяються на три частини: **внутрішнє забезпечення якості; зовнішнє забезпечення якості; створення агентств забезпечення якості.**

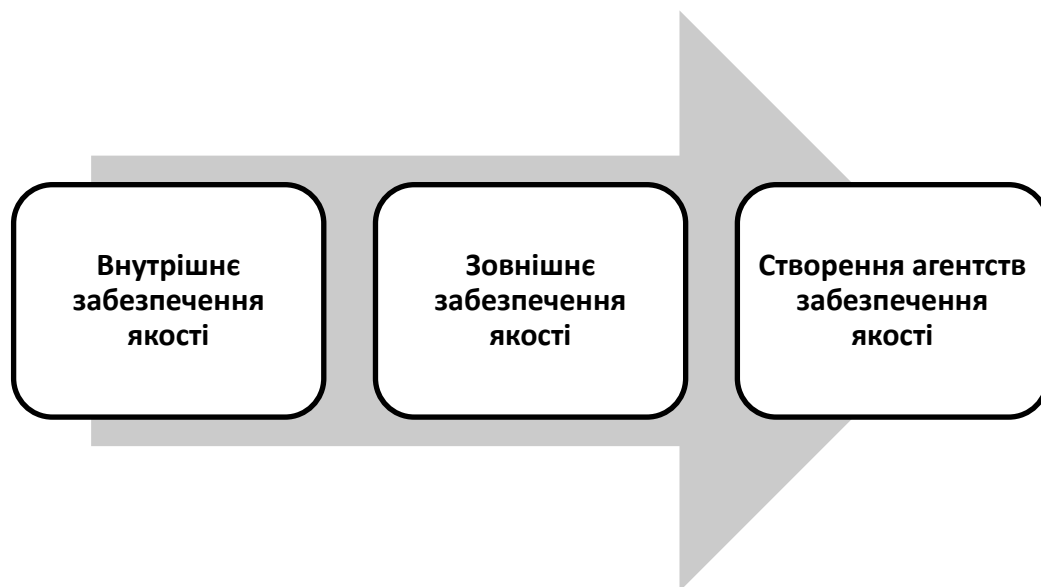

Рис. 1. Стандарти щодо забезпечення якості освіти [3, с. 129]

Україна в рамках Болонського процесу, Угоди про асоціацію з ЄС та відповідно до положень Закону «Про вищу освіту» розпочала процес гармонізації національної системи забезпечення якості вищої освіти зі Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Водночас, зазначений процес супроводжується серйозними викликами [3, с. 129].

Аналіз стану якості вищої освіти в Україні у 2022 р. показує, що, незважаючи на труднощі, процеси забезпечення якості освіти тривають. Реалізація зовнішнього забезпечення якості як одне з головних завдань Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в умовах воєнного стану потребує досягнення певних цілей, зокрема:

1. Здійснення Національним агентством консультативного оцінювання для сприяння ефективної реалізації процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти.

2. Реалізація процедур зовнішнього забезпечення якості освіти. Зокрема, необхідним є вдосконалення процесів акредитації освітніх програм, коригування критеріїв оцінювання якості освітніх програм відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.

3. Розробка та імплементація моделі інституційної акредитації з метою приведення якості вищої освіти у відповідність до європейських практик та вимог національного освітнього законодавства.

4. На часі унормування діяльності та розбудова мережі незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти

5. Необхідним є проведення моніторингу діяльності систем забезпечення якості закладів вищої освіти та з'ясування ефективності виконання ними отриманих рекомендацій, інших процедур і заходів.

6. У зв'язку із законодавчими змінами їх імплементація та активізація подальшої нормотворчості.

7. Залучення усіх стейкхолдерів до покращення якості вищої освіти в Україні відповідно до цілей сталого розвитку [1, с. 57-58].

Важливо констатувати, що на сьогодні Національне агентство повною мірою виконує свої функції, відчутно посиливши свою консультативну та комунікаційну роль.

Система вищої освіти, зокрема, підготовка та акредитація освітніх програм (далі – ОП), стикається з **такими проблемами**, як: невідповідність практичної підготовки ОП вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю; відсутність каталогу вибірових дисциплін; невідповідність змісту ОП предметній області спеціальності повною мірою; відсутність силабусів вибірових дисциплін чи робочих навчальних програм; дублювання змісту навчальних дисциплін за першим (бакалаврським) рівнем; значний обсяг дисциплін, які не є профільними для спеціальності; невідповідність програмних результатів навчання та змісту освітніх компетенцій; ускладнена процедура вибору дисциплін здобувачами вищої освіти; нераціональний розподіл кредитів окремих навчальних дисциплін між аудиторною та самостійною роботою; зміст та завдання практик потребують суттєвого оновлення; обмежена тематика курсового проектування; недостатня кількість баз практик [1, с. 46-48].

Одним з пріоритетних завдань залишається надання можливості забезпечення **підвищення кваліфікації** науково-педагогічних працівників, зокрема в аспекті оновлення викладацьких технологій, залучення навчально-методичних та матеріальних ресурсів для організації освітнього процесу, специфічних для кожної освітньої програми.

Не втратили актуальності **власні проблеми закладів вищої освіти** щодо забезпечення якості освіти, що носять переважно організаційний та ціннісний аспекти:

1. Закритість інформаційної політики переважної більшості університетів та інших закладів вищої освіти як інституцій, унаслідок чого контакти між суб'єктами освітньої діяльності є досить формальними.

2. Відсутність розуміння можливостей використання автономії у розбудові системи якості, натомість усе ще існують очікування унормування процесів органами держави.

3. Несистемність роботи щодо формування реального кадрового резерву у сфері забезпечення якості при можливості активніше залучати до цих процесів експертів Національного агентства та членів галузевих експертних рад.

4. Недостатня вмотивованість науково-педагогічних працівників вдосконалюватися у сфері забезпечення якості освіти [1, с. 6].

Розпорядженням від 23 лютого 2022 р. № 286-р, Кабінет Міністрів України схвалив **Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.** Стратегією ідентифіковано ключові проблеми, що стримують розвиток системи вищої освіти, та запропоновано шляхи їх подолання. Зокрема, Стратегія визначає такі проблеми:

- недостатній рівень фінансування системи вищої освіти, неефективне управління та використання ресурсів, недостатній прояв соціальної відповідальності, незабезпечення рівноправності та автономності закладів вищої освіти повною мірою;

- брак відкритості закладів вищої освіти, принципової протидії проявам корупції та академічної недоброчесності, безумовної підтримки чесного вступу та об'єктивного оцінювання результатів навчання;

- низький рівень доступності вищої освіти через недотримання європейських стандартів якості, стану інфраструктури та освітнього простору;

- євроінтеграційні прагнення, які не завжди підкріплюються готовністю до гармонізації структур, наукової кооперації та запозичення кращої практики, створення умов для іноземців та підготовки українських студентів до відкритого світу;

- поширена імітація студентоцентризму, неконкурентні заробітна плата та умови праці працівників, брак управлінської підготовки керівного складу закладів вищої освіти [1, с. 4].

Нагальною проблемою, що на сьогодні потребує вирішення у сфері забезпечення якості вищої освіти, є те, що навчання в закладах вищої освіти є переважно віддаленим (синхронне

та асинхронне). І це потребує інших підходів до викладання, вимірювання та з'ясування сформованості компетентностей та досягнення результатів навчання.

Зокрема, визначається **низка проблем**, які ускладнюють реалізацію внутрішньої системи забезпечення якості в закладі вищої освіти:

1) науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти віддають перевагу усталеним вимогам до освітнього процесу та контролю, натомість поточна ситуація в суспільстві та освіті потребує гнучкості;

2) організаційно-інформаційна відірваність здобувача освіти та викладача від інституції ускладнює моніторинг якості;

3) назріла необхідність принципово іншої підготовки науково-педагогічних кадрів, що потребує особливої уваги до педагогічної складової освітніх програм та осучаснення змісту підготовки;

4) під загрозою опинився стан здоров'я (фізичний й психічний) викладачів і студентів, що безпосередньо викликано як безпековим, так й іншими зовнішніми чинниками реалізації освітнього процесу;

5) різна вага та попит на спеціальності на ринку праці, на відміну від довоєнного періоду, втрата зацікавленості до колись популярних професій, ще більший дефіцит унікальних фахівців, на підготовку яких потрібні час і ресурс;

6) недостатня пов'язаність науки та навчання під час війни стала критичною, оскільки подекуди обладнання було втрачене, доступ до лабораторно-дослідних ресурсів ускладнився;

7) застарілість та недосконалість навчально-методичного забезпечення;

8) відсутність гарантованих електроенергії та зв'язку, інших складових під час атак та блекаутів, необхідних для якісної реалізації освітнього процесу [1, с. 6].

Акцент на кар'єрі, покращенні якості освіти та професійному розвитку є одними з ключових напрямків розвитку освіти. Відіграють ключову роль три головні речі: власне – *знання, знання, поєднані з компетентністю, та знання, поєднані з орієнтацією на майбутню професію* [10].

Наприклад, командою Creatrix Campus пропонується 14 кроків, щоб покращити якість освіти та успішність учнів за допомогою освітнього програмного забезпечення:

(1) формування карти, яка містить місію, бачення, завдання та цілі навчального закладу у відповідності до програми стратегічних освітніх цілей; (2) формування стратегічних програмних цілей; (3) формування «атрибутів» випускника: ключових навичок у відповідній галузі, загальних навичок, показників працевлаштування та соціально-комунікативних навичок (soft skills); (4) створення спеціального програмного забезпечення для управління навчальним планом; (5) опис характеристик успішних випускників на основі їхнього бачення, місії, інституційних цілей та результатів; (6) формування програмних результатів – набору компетенцій, які мають продемонструвати всі учні; (7) формування результатів курсу, які всі учні мають продемонструвати наприкінці курсу; (8) створення навчального плану, розділу/плану уроку за кожною навчальною діяльністю; (9) демонстрація ефективності навчання за допомогою новітніх технологій (методика навчання); (10) формування інструментів оцінювання; (11) формування спеціальних рубрик та схем для оцінювання письмових навичок, усного спілкування, критичного мислення тощо; (12) постійне вдосконалення якості (онлайн-процеси оцінювання надають викладачам і адміністраторам важливу інформацію, а також генерують звіти в режимі реального часу про ефективність розробки програми, виконання завдань, цілі тощо з можливістю зворотного зв'язку); (13) навчання та акредитація, орієнтована на результати (система управління акредитацією пропонує автоматизовані інструменти, які дозволяють вищим навчальним закладам легко вимірювати досягнення результатів); (14) презентація результатів за допомогою автоматизованого створення мапи думок (**мапа думок або мапа пам'яті, асоціативна карта, інтелектуальна карта** – діаграма, на якій відображаються ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї) [10].

Протягом останніх 20 років основною місією Болонського процесу та головною метою структурних реформ є забезпечення й покращення якості та відповідність навчання й викладання. У «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» у редакції 2005 року викладено такі стандарти, як *внутрішнє забезпечення якості у вищих навчальних закладах, зовнішнє забезпечення якості вищої освіти та забезпечення якості у діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості освіти* [5].

Позиція стосовно необхідності підвищення якості вищої освіти, зокрема, наголошується під час Комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, та Комюніке Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з вищої освіти (2009 рік). Зокрема, наголошується, що розширення доступу встановлює виклики для якості вищої освіти. Забезпечення якості є актуальною функцією в сучасній вищій освіті, і вона має залучати всі зацікавлені сторони. Регуляторні механізми і механізми забезпечення якості необхідно запровадити для сектора вищої освіти в цілому. Критерії якості мають відображати загальні цілі вищої освіти, зокрема виховання у студентів та учнів критичного і незалежного мислення та здатності до навчання впродовж життя. Дані механізми повинні заохочувати інновації та різноманітність. *Забезпечення якості вищої освіти вимагає визнання важливості залучення і збереження кваліфікованого, талановитого і відповідального науково-педагогічного штату* [5].

Під час Бухарестського Комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (2012 рік) наголошено, що системи забезпечення якості сприяють зміцненню довіри, і, таким чином, участь у системі вищої освіти – розширилась: студенти сьогодні отримують користь від більш широкого кола освітніх можливостей і стають все більш мобільними [5].

Також під час Єреванського комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (2015 рік) було повідомлено: «ми будемо заохочувати і підтримувати вищі навчальні заклади та їх персонал в сприянні педагогічним інноваціям в студентоцентрованому навчальному середовищі і повною мірою використовувати потенційні переваги цифрових технологій для навчання і викладання. Ми будемо сприяти більш тісному зв'язку між викладанням, навчанням і дослідженням на всіх рівнях» [5].

Світові тенденції.

США мають найстарішу традицію зовнішнього оцінювання якості діяльності університетів, яка починається від початку XX століття. Ще на початку 1990-х років менше половини європейських країн мали національні програми забезпечення якості вищої освіти. До 2003 року майже кожна європейська країна вже мала власну впроваджену та діючу програму забезпечення якості вищої освіти. З 2006 року діють Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. В 2018 році існує дуже мало країн в світі, які не створили власних національних програм забезпечення якості вищої освіти [5].

Зокрема, деякі дослідники вважають, що там, де є диференційовані системи і різноманітні вищі навчальні заклади з різними традиціями та ідентичностями, необхідно дозволити різні інтерпретації якості і різні інтерпретації відповідності стандартам» [5].

Далі на діаграмі пропонуються методи, як можна покращити якість освіти (що є на даному етапі – чорним кольором, і що пропонується змінити – зеленим кольором).

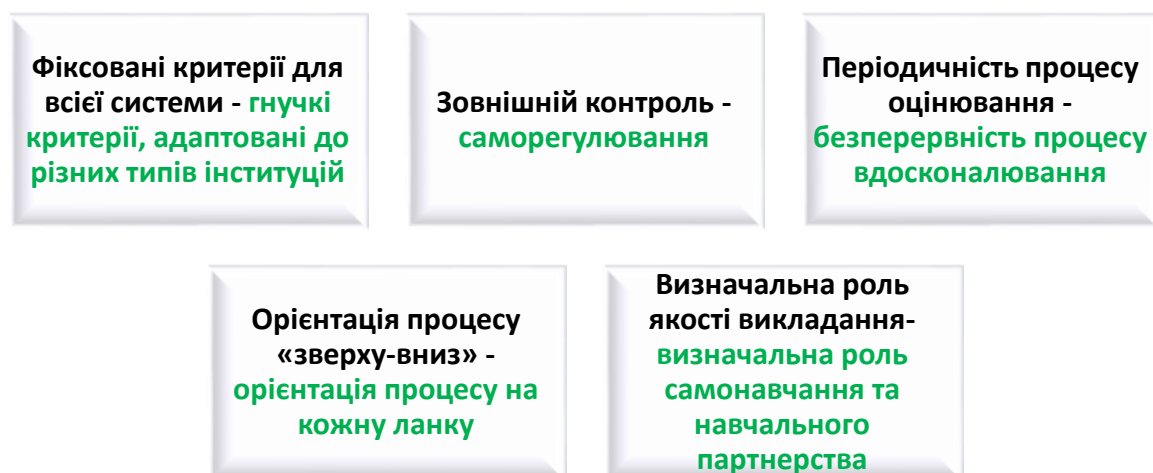

Рис. 2. Методи покращення якості освіти [5]

З метою покращення якості освіти, пропонуються деякі **методи**, зокрема: всіляке сприяння та підтримка побудови локальних систем управління якістю у ВНЗ; усвідомлення представниками державної влади та академічної спільноти необхідності радикальної та швидкої зміни парадигми розуміння якості освіти; формування в суспільстві культури поціновування якості освіти та необхідності власної участі в її забезпеченні; використання кращих європейських та світових практик забезпечення якості освіти та побудова національної моделі її підвищення [5].

Єдиний монолітний підхід до якості та її забезпечення у вищій освіті стає недоречним. Без взаємної довіри на всіх рівнях вищої освіти процес не працює, а значить, – відсутнє реальне забезпечення якості. Якщо забезпечення якості зводиться до відповідності існуючим стандартам без урахування складності і різноманітності вищої освіти – забезпечення якості дуже легко стає бюрократичним процесом.

Не менш важливою вимогою покращення якості освіти стає її **цифровізація**. Цифровізація освіти відкриває нові перспективи для розвитку вищої освіти в Україні, проте потребує комплексного підходу, який передбачає не лише технічне забезпечення, але й систематичний професійний розвиток викладачів, адаптацію освітніх програм до цифрових форматів та підтримку здобувачів освіти в процесі навчання. Для успішної реалізації цифрових інновацій необхідно забезпечити необмежений доступ до засобів цифрових технологій, розвивати цифрову грамотність у всіх учасників освітнього процесу, а також створити сприятливі умови для взаємодії між закладами освіти, бізнесом та державними структурами. Упровадження інноваційних підходів сприятиме формуванню інтерактивного, інклюзивного та адаптивного освітнього середовища, здатного відповідати сучасним викликам та вимогам ринку праці, а також сприяти сталому розвитку суспільства загалом [4, с. 2].

В умовах сучасних викликів система вищої освіти України має нагальну потребу в адаптації до міжнародних стандартів, забезпечуючи при цьому доступність, ефективність та високу якість освітнього процесу. Традиційні методи навчання, переважно орієнтовані на пасивне засвоєння матеріалу, дедалі частіше виявляють свою неефективність у підвищенні рівня успішності здобувачів освіти. Такі методи

обмежують активну взаємодію між викладачами та здобувачами освіти, не забезпечуючи необхідної інтерактивності, персоналізації та розвитку критичного мислення, що особливо важливо для забезпечення професійної майстерності в майбутньому. Інтеграція цифрових технологій сприяє модернізації освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, доступним та індивідуалізованим. Варто зазначити, що використання цифрових технологій сприяє розвитку у здобувачів освіти цифрових компетентностей [4, с. 3].

Опанування інноваційних інструментів дає їм змогу не тільки ефективно виконувати навчальні завдання, а й готуватися до розв'язання реальних професійних завдань у майбутній кар'єрі. Здатність працювати з цифровими платформами, аналітичними інструментами та іншими технологічними засобами підвищує конкурентоспроможність здобувачів освіти, одночасно стимулюючи їхнє постійне професійне зростання. У сучасному світі, де цифрові технології є невіддільною частиною будь-якої сфери діяльності, ці навички стають визначальним фактором успіху [4, с. 5].

Професор Л.С. Шевченко вважає, що погіршення якості вищої освіти в Україні є закономірним наслідком багатьох чинників: інтенсивної комерціалізації освіти; значної інтенсифікації праці за вкрай низької оплати праці викладачів; недостатньої матеріальної бази, відсутності в більшості ВНЗ науково-технічної та інноваційної інфраструктури; неефективної наукової діяльності викладачів ВНЗ (нею реально займаються лише 20% науково-педагогічних працівників); застарілої структури підготовки спеціалістів; відтворення і передавання студентам неконкурентних знань; дублювання підготовки з деяких напрямів і спеціальностей у межах певного регіону. Як результат – навіть провідні українські ВНЗ нерідко постачають на ринок праці явно неконкурентоспроможних випускників. Відбувається девальвація вищої освіти як засобу одержання професійних знань [2, с. 33].

Відсутність в Україні культури реалізації потреб і прав учасників освітнього процесу у поєднанні із застарілими принципами адміністрування освітньої системи призводить до таких негативних явищ:

1. Відсутність мотивації студентів, викладачів, роботодавців, урядових та неурядових організацій до підвищення якості освіти.

2. Національна система забезпечення якості ґрунтується на спотвореній і застарілій «системі цінностей» (маються на увазі показники якості).

3. Повна та послідовна система забезпечення якості, в європейському розумінні, відсутня в українській освіті. ВНЗ частково реалізують її у формі процедур моніторингу якості, які виконуються на основі однакових для всіх університетів критеріїв, при цьому їх різноманітність не розглядається.

4. Система, яка в Україні називається забезпеченням якості, спрямована не на допомогу гравцям в сфері вищої освіти, а на контроль, тиск і покарання тих, які не відповідають встановленим критеріям.

5. Існуючі процедури забезпечення якості не є прозорими ані для самих учасників, ані для зовнішнього спостерігача (суспільство, промисловість, міжнародні експерти тощо).

6. Спостерігається надмірність органів, що контролюють якість освіти. Їх неузгоджені дії і велика кількість процедур оцінок якості освіти призводять до знецінення відповідних процедур.

7. Всі гравці в системі забезпечення якості залежать від державної влади.

8. Управління вищою освітою здійснюється в реальному часі жорстко централізованою адміністративно-командною системою, у якій практично немає місця для діяльності ВНЗ відповідно до їх власних планів та цілей.

9. Діяльність персоналу ВНЗ пов'язана із надзвичайно високим обсягом бюрократії, оскільки офіційне звітування про «результати» стає більш важливим, ніж самі досягнення. Повна відсутність часу не дозволяє навіть думати про якість результатів, перебуваючи в безперервному процесі звітності [2, с. 33-34].

В Україні, на відміну від країн Заходу, практично відсутній зв'язок між рівнем освіти й рівнем реального доходу. Сьогодні в країнах Європи частка робочих місць для фахівців з вищою освітою сягає 30–40%. За даними Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), вища освіта піднімає рівень доходів дипломованих фахівців не менш ніж у 1,5–2 рази. Відсутність такої кореляції в Україні накладає відбиток на мотивацію студентів при здобутті вищої освіти. Диплом розглядається лише як формальне підтвердження рівня освіти, а не як свідчення справжньої професійної кваліфікації. Таке зміщення мотивації навчання визначає формальне ставлення студентів до здобуття знань, що негативно впливає на якість освіти [2, с. 34].

З виходом до міжнародних освітніх програм якість освіти має розглядатися як: ступінь відповідності реальних результатів освіти ринковій кон'юктурі; показник матеріально-технічної і ресурсної забезпеченості освітнього процесу; комплексний показник чинників престижності й економічної ефективності освіти; показник досконалості змісту, технологій і системи оцінки досягнень; показник інвестиційної принадності освіти тощо.

Науковець В.С. Курило виділив три площини вирішення проблеми якості освіти в Україні: 1) створення на базі Національної доктрини розвитку освіти державної програми із забезпечення якості на всіх рівнях системи освіти; 2) використання апробованих результатів з управління якістю освіти, наближення теоретичних знань до практики; 3) підвищення кваліфікації педагогів.

На державному рівні варто змінити зовнішні критерії оцінки якості роботи вищого навчального закладу. Адже поки діє принцип «більше студентів – більше грошей» – страждає якість освіти [2, с. 35].

Важливою ознакою сучасних європейських і світових систем оцінювання якості вищої освіти є функціонування **незалежних агенцій із забезпечення якості вищої освіти**. Такі агенції мають бути офіційно визнані державними компетентними органами, які діють у європейському просторі вищої освіти, мати повний юридичний статус і відповідати всім вимогам законодавства країни, в якій вони функціонують [2, с. 35].

Також на сьогодні існує **низка проблем** у галузі вищої освіти України, які потребують негайного врегулювання: превалювання теоретичних дисциплін над практичною складовою; відірваність системи навчання від ринку праці; низька мотивація студентів та нерозуміння майбутньої професії; отримання знань заради «диплому»; низькі зарплати науково-педагогічного складу; перевантаження науково-педагогічних працівників; надмірні вимоги до науково-педагогічного складу з боку відповідних акредитаційних та контролюючих органів щодо виконання норм та критеріїв.

Можна констатувати формальне створення внутрішньої системи управління якістю освіти практично в усіх навчальних закладах, що взяли участь у дослідженні. В той же час, слід підкреслити, що вона є скоріш результатом зовнішнього тиску, аніж постає як внутрішня потреба ВНЗ. У оцінці якості своєї роботи українські ВНЗ схильні, в першу чергу, порівнювати себе з іншими українськими ВНЗ. Це в природний спосіб уніфікує моделі систем забезпечення якості. Більшості українських університетів бракує ресурсів (як технічних, так і інтелектуальних) для повноцінного представлення інформації про себе у віртуальному просторі [5].

Іноземні експерти у галузі вищої освіти наголошують на необхідності усвідомленості суспільства про важливість вищої освіти. Для цього є необхідним покращення різних перспектив, включаючи ідеологічні, географічні, теоретичні, дисциплінарні, емпіричні перспективи, а також формування академічної свободи [7].

Для підвищення внутрішньої якості освіти, а саме, – підвищення якості процесу викладання, пропонуються такі методи: (1) мати чітку структуру заняття; (2) демонструвати матеріали чітко; (3) демонструвати ентузіазм у процесі викладацької діяльності; (4) хвалити учнів за старання; (5) давати учням «можливість власного польоту» – самостійне опрацювання та розуміння матеріалу [8].

«Талановитий викладач – це викладач, який має сильні управлінські здібності, який надає та отримує постійний фідбек. Це викладач, який вітає учнів, щойно вони зайшли в клас, це викладач, який постійно спілкується, підтримує, цікавиться учнями, спілкується з кожним окремо. Талановитий викладач – це викладач, який заохочує активність учнів, «захоплюючи» таким чином, уяву та фантазію студентів». «Якісне викладання – це $\frac{1}{4}$ підготовки викладача, та $\frac{3}{4}$ – виконавська майстерність «чистої води» [9].

Висновки. Україна знаходиться на шляху змін та покращення якості вищої освіти. На сьогодні існує низка проблем у галузі вищої освіти, які носять як внутрішній, так і зовнішній характер. Але зміни не відбуваються так швидко, адже на приведення стану вищої освіти у відповідності до вимог ЄС потрібні інтелектуальні та матеріальні ресурси. Також вдосконалення потребує правове та законодавче поле у галузі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році», за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023, 59 с.
2. Мовчан Л. В. «Сучасний погляд на якість вищої освіти в Україні». ВІСНИК УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ. Серія «ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ». ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ. 2017. № 1 (13), с. 32-37.
3. Локшина О. «Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України». «НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА (СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ), випуск № 3-4 (56-57), 2018, с. 127-132.
4. Поліщук Н. В., Бугаєнко Т. І., Лемешева Н. В. «Підвищення якості вищої освіти за допомогою цифрових технологій та дистанційного навчання для здобувачів вищої освіти в Україні». АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ, випуск 38/2024. С. 1-15.
5. Фініков Т. В. «Якість вищої освіти: сучасне розуміння та український контекст». Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, 2019 р.
6. Creatrix Campus Higher Education Solutions | Academic Administration and Operations | Accreditation. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f6vQfKGOCYE> (дата звернення 27.02.2025).
7. How can we improve the quality of higher education? | Debra Mashek. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ipI_oGH2NNc (дата звернення 28.02.2025).
8. Teacher Effectiveness: 5 Characteristics of Quality Teaching. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WvpsS42URgA> (дата звернення 28.02.2025).
9. The Science of Teaching, Effective Education, and Great Schools. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KVLtxKyxioA> (дата звернення 28.02.2025).
10. 15 Ways to Improve Education Quality and Student Achievement with Outcome-Based Education. July 05, 2024. URL: <https://www.creatrixcampus.com/blog/improve-education-quality-achievement> (дата звернення 27.02.2025).